

hmeljarske informacije

Naklada: 300 izvodov. Izdaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Cesta žalskega tabora 2, 3310 Žalec, tel.: 03 71 21 600, faks: 03 71 21 620, E-mail: gregor.leskosek@ihps.si.

Uredniški odbor: doc. dr. Barbara Čeh, dr. Sebastjan Radišek, dr. Magda Rak Cizej, dr. Andreja Čerenak in urednik Gregor Leskošek.

ISSN 1408 - 4775

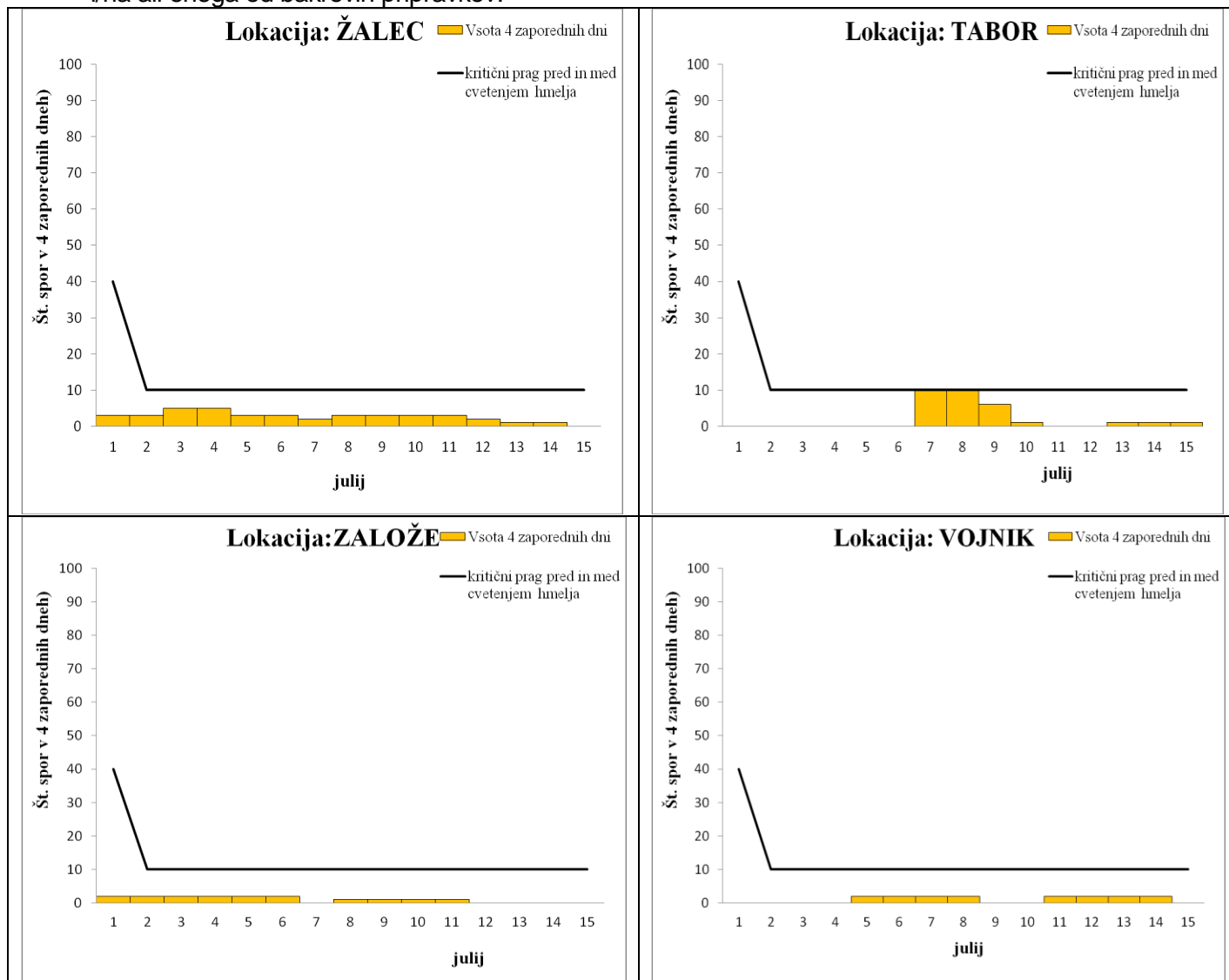
Letnik 30, št. 6

16. julij 2013

G. Leskošek, M. Rak Cizej, S. Radišek: **VARSTVO HMEĽJA**

Hmeljeva peronospora

V času cvetenja hmelja je potrebno dosledno izvajati varstvo hmelja pred hmeljevo peronosporo, saj je cvetenje razvojna faza hmelja, ki je najboljčutilnejša za okužbe s to boleznijo, zato je pomembno, da s škropljenjem ne odlašate. Iz rezultatov ulova spor (glej slika 1) je razvidno, da so le te na posameznih lokacijah prisotne vendar pod kritičnim številom, ki je v času cvetenja 10 spor v štirih zaporednih dneh (za občutljive sorte pa samo 5). Večina hmelja je v polnem cvetenju zato vam kljub temu svetujemo, da hmeljišča poškopite z enim od kontaktnih fungicidov v polnem odmerku. Na voljo imate pripravke Delan 700 WG, ki ga uporabite v odmerku 1,2 kg/ha, Ortiva v odmerku 1,6 l/ha ali enega od bakrovih pripravkov.

Slika 1: Ulov spor v štirih zaporednih dneh na različnih lokacijah

Hmeljeva pepelovka

Bolezen se v naših razmerah običajno prične pojavljati v času polnega cvetenja in je nevarna predvsem v nasadih občutljivih sort kot so Magnum , Dana ter Celeia. V primeru ugodnih pogojev pa lahko povzroči škodo tudi na ostalih sortah. Vsem hmeljarjem, ki imate nasade občutljivih sort svetujemo, da pričnete s preventivno uporabo pripravkov na osnovi žvepla.

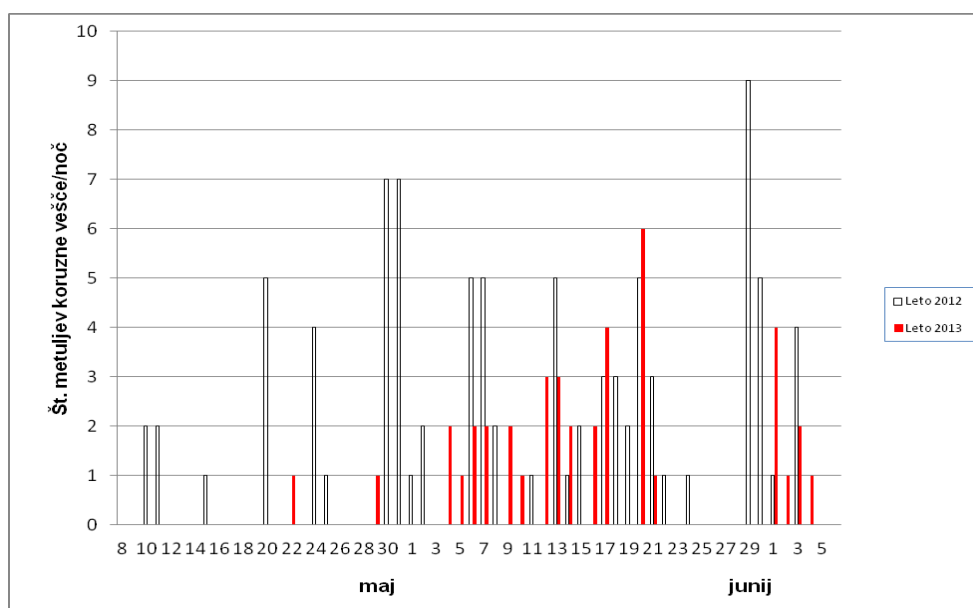
Hmeljeva pršica

Za hmeljevo pršico je potrebno redno pregledovati nasade in pravočasno ukrepati v skladu z navodili v Hmeljarskih informacijah št. 5. Pršica je prisotna v vseh nasadih, njena populacija v splošnem ni velika, pa vendar jo je potrebno zatreti še preden se zaprede.

Koruzna vešča

Kot smo vas obvestili že v prejšnjih Hmeljarskih informacijah so prisotne gosenice koruzne vešče prve generacije mestoma že poškodovale posamezne rastline. Let metuljev koruzne vešče 1. generacije še vedno traja (slika 2.), zato še vedno velja opozorilo, da je v nasadih, kjer se pojavlja koruzna vešča, potrebno uporabiti insekticid v skladu s škropilnim programom hmelja za leto 2013. Na razpolago imate pripravek Karate Zeon 5 CS, katerega lahko letno na isti površini uporabite le 2-krat in Lepinox plus, ki ga lahko uporabite 3-krat.

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija / odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrotop TD
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin	0,007-0,01 % (0,25 l/ha)	21	2-krat	40	20
Lepinox plus	Bacillus Thuringiensis var. Kurstaki	1,0 kg	ni potrebna	3-krat		

Slika 2: Let metuljev koruzne vešče v letu 2012, 2013

Hmeljev bolhač

V začetku julija smo na hmelju opazili že prve bolhače poletne generacije, ki so v tem času predvsem na prvoletnih nasadih že množično prisotni. Pričakujemo, da bo njihova populacija še narastla proti koncu meseca julija. V kolikor se boste za zatirati gosenic koruzne večše odločili za uporabo Karate Zeon-a, boste poleg zatrti tudi hmeljevega bolhača. V primeru, da z večšo nimate težav in jo ne boste zatirali, vam priporočamo, da spremljate hmeljevega bolhača v svojih nasadih in se za njegovo zatiranje sedaj še ne odločite, razen v primeru velike populacije in poškodb na rastlinah prvoletnih nasadov.

Viroidna zakrnelost hmelja

Viroidno zakrnelost hmelja v Sloveniji povzročata dva virusom podobna organizma, ki ju imenujemo »hop stunt viroid« in »citrus bark cracking viroid«. Smo v obdobju ko lahko na rastlinah že opazimo očitna znamenja te nevarne bolezni. Obolele rastline izrazito zaostajajo v rasti in razvijejo zbito rast glavnih in stranjskih poganjkov. Značilno bolezensko znamenje v tem času predstavlja tudi hitrejši razvoj cvetov (tudi do 10 dni pred zdravimi) ter blago rumenenje listne mase. V nadaljevanju vegetacije se pojav bolezenskih znamenj stopnjuje tako, da rastline ne dosežejo višine žičnice, listi ostajajo manjši in nekoliko mehurjasti, storžki pa deformirani in nepopolno razviti. Ker oba viroida zelo negativno vplivata na razvoj koreninskega sistema obolele rastline težje prenašajo sušo, se slabše razvijajo in odmrejo v 3-4 letih. Bolezen se prenaša izključno mehansko oz. z rastlinskim sokom, ki ostane na orodju in opremi, s sadilnim materialom, hmeljevino ter ostalimi nerazgrajenimi ostanki rastlin. Ko je bolezen enkrat prisotna v nasadu jo je praktično skoraj nemogoče izkoreniniti, dokler je hmeljišče aktivno, zato je toliko bolj pomembno, da preprečimo širjenje v ostale zdrave nasade. Tu izpostavljamo predvsem razkuževanje opreme (Virocid ali Kickstart – 0,5 %, Menno Florades – 1%, Izosan -0,01%) in ločeno obravnavanje nasadov.

Obolele rastline je nemogoče pozdraviti, zato preprečevanje temelji na uničevanju obolelih rastlin in sanitarnih ukrepov. Oba povzročitelja lahko preživita samo v živih rastlinah in omenjen čas v ostankih obolelih rastlin, zato je bolezen sistematično možno popolnoma izkoreniniti. V mesecu juliju IHPS prične z rednimi sistematičnimi pregledi hmeljišč, ki so usmerjeni predvsem na okužena območja. Bolezen je zelo nepredvidljiva, zato v primeru, da v svojih hmeljiščih opazite sumljive rastline o tem obvestite Oddelek za varstvo rastlin (IHPS; tel 03 71 21 600), da opravimo laboratorijsko analizo in vam svetujemo glede nadaljnjih ukrepov.

Verticilijska uvelost hmelja

V začetku meseca julija smo pričeli z vsakoletnim izvajanjem sistematičnih pregledov hmeljišč s katerim nadzorujemo pojav in širjenje verticilijske uvelosti. Pred vsakim območnim pregledom hmeljišč vas bomo telefonsko obvestili, da boste seznanjeni z našim obiskom. Ker je sistematični nadzor v zadnjih 2 letih usmerjen predvsem v preglede okuženih nasadov in preglede nasadov, ki so posajeni na površine s pretečeno karantensko premeno, je pomembno, da ste hmeljarji tudi sami pozorni na pojav uvelih rastlin, saj le s pravočasnim odkritjem manjših žarišč uspemo upočasniti širjenje te bolezni. Ob pojavu sumljivih rastlin obvestite Oddelek za varstvo rastlin (IHPS; tel 03 71 21 600), da opravimo laboratorijsko analizo in vam svetujemo glede nadaljnjih ukrepov. Med najbolj prepoznavna bolezenska znamenja verticilijske uvelosti spada rumenjenje in odmiranje listov pri čemer se listni robovi obrnejo navzgor, prizadeti listi pa ob dotiku odpadejo. Razvoj te bolezni se prične na spodnjem delu rastline in časa 1-2 tednov prizadene celotno rastlino. Ob prerezu obolelih trt v spodnjem delu rastline je vidno rjavo prevodno tkivo. Podobna znamenja na rastlinah lahko nastanejo zaradi poškodb pri obdelavi ali prisotnosti nekaterih drugih bolezni ali škodljivcev (*Fusarium* spp., voluhar, prosena večša.). Hmeljarjem z okuženimi hmeljišči svetujemo, da pri rednih opravilih v kolikor je to mogoče, poskrbite najprej za zdrava še neokužena hmeljišča, s čimer boste zmanjšali verjetnost širjenja bolezni iz okuženih v zdrave nasade. Prav tako ne pozabite na sprotno razkuževanje opreme in uničevanje ostankov hmelja ter vseh širokolistnih plevelov na karantenskih premenah, ki predstavljajo bazo ohranjanja te bolezni. Za uničevanje teh rastlin so najprimernejši neselektivni herbicidi na osnovi aktivne snovi glifosat (Boom efekt, Bumex R, Dominator Ultra 360 SL...) v 2 % koncentraciji (npr. 200 ml na 10 l vode).

J. Livk: EVIDENCA PREDPRODAJNIH POGODB IN IZVRŠENIH DOBAV HMELJA

Spoštovani pridelovalci hmelja!

Ponovno vas želimo opozoriti na še vedno veljaven 29. člen Uredbe o ureditvi trga s hmeljem (Uradni list RS št. 20/2009), ki navaja naslednje:

(1) Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (v nadaljnjem besedilu: IHPS) vzpostavi in vodi evidenco predprodajnih pogodb in dobav hmelja.

(2) Predprodajne pogodbe so pogodbe 185. člena Uredbe 1234/07/ES. Vse predprodajne pogodbe morajo biti sklenjene pisno. Kopijo vsake predprodajne pogodbe oziroma evidenčni list z ustreznimi podatki o količini dobavljenega hmelja in ceni mora prodajalec hmelja, ki je pridelovalec hmelja, ali organizacija proizvajalcev IHPS posredovati v pisni ali elektronski obliki najpozneje v 30 dneh po sklenitvi.

(3) IHPS evidentira vse opravljene dobave. Evidenca dobav se vodi na podlagi dvojnika dobavnice, ki ga prodajalec hmelja posreduje IHPS. Prodajalec hmelja posreduje dvojnik dobavnice po vsaki dobavi ali skupaj za vse izvršene dobave, vendar v vsakem primeru pred 15. marcem tistega leta, ki sledi letu obiranja hmelja. Če je dobava hmelja opravljena po 15. marcu leta, ki sledi letu obiranja, pa mora prodajalec hmelja IHPS posredovati dvojnik dobavnice najkasneje v petih dneh po opravljeni dobavi.

(4) Iz dobavnice mora biti za vsako sorto razvidna:

količina dobavljenega hmelja, cena, stopnja predelave in za dobavo hmelja po predprodajni pogodbi tudi številka predprodajne pogodbe.

(5) Dobavnico iz tega člena lahko nadomesti kakršenkoli drug dokument, ki vsebuje podatke iz prejšnjega odstavka.

(6) Podatki iz evidence predprodajnih pogodb in dobav hmelja so tajni in jih IHPS lahko posreduje le ministrstvu zaradi sporočanja podatkov v skladu z Uredbo 1557/06/ES.

Hkrati vam prilagamo tabelo, katero vas prosimo, da nam izpolnjeno vrnete do 31. 07. 2013. (V primeru, da ste lansko leto oddali to tabelo, jo izpolnite samo v primeru, če so se pogodbene količine v tem času za posamezno leto kaj spremenile.)

Priimek in ime hmeljarja: _____

Naslov: _____

(Za posamezno leto vpišite skupne količine pridelka hmelja v kilogramih po sortah, za katere imate sklenjene predprodajne pogodbe. V primeru, da imaste sklenjeno predprodajno pogodbo za katero sorto, ki je ni na seznamu, jo dopišite spodaj.)

SORTA HMELJA	LETNIK HMELJA				
	2013	2014	2015	2016	
AURORA					
SAVINJSKI GOLDING					
BOBEK					
HALLERTAUER MAGNUM					
CELEIA					
STYRIAN GOLD					
DANA					

Datum: _____

Podpis hmeljarja: